

Το δικαίωμα διαγραφής στον Γενικό Κανονισμό για την Προστασία Δεδομένων

Βασίλειος Νάιντος*

Στο πλαίσιο της μεταρρύθμισης της Ευρωπαϊκής Ένωσης στο πεδίο των προσωπικών δεδομένων εξέχουσα σημασία έχει η ρύθμιση του άρθρου 17 του ΓΚΠΔ, η οποία τιτλοφορείται «Δικαίωμα διαγραφής («δικαίωμα στη λήθη»)». Το δικαίωμα αυτό έναντι φορέων εκμετάλλευσης μηχανών αναζήτησης είχε ήδη αναγνωριστεί στο πλαίσιο της προϋχούσας Οδηγίας 95/46/ΕΚ στην απόφαση *Google Spain* του ΔΕΕ το 2014. Το άρθρο 17 προβλέπει έξι λόγους διαγραφής (παρ. 1), πέντε εξαιρέσεις από την υποχρέωση διαγραφής (παρ. 3) και - εφόσον συντρέχει περίπτωση δημοσιοποίησης των δεδομένων- υποχρέωση ενημέρωσης άλλων υπευθύνων επεξεργασίας σχετικά με το αίτημα της διαγραφής (παρ. 2)¹.

Ειδικότερα, σύμφωνα με την παρ. 1 του άρθρου 17, το υποκείμενο των δεδομένων δικαιούται να ζητήσει από τον υπεύθυνο επεξεργασίας τη διαγραφή προσωπικών δεδομένων που το αφορούν χωρίς αδικαιολόγητη καθυστέρηση και, αντίστοιχα, ο υπεύθυνος επεξεργασίας έχει την υποχρέωση να διαγράψει τέτοια δεδομένα και πάλι χωρίς αδικαιολόγητη καθυστέρηση, εφόσον συντρέχει ένας από τους ακόλουθους λόγους:

«α) τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα δεν είναι πλέον απαραίτητα σε σχέση με τους σκοπούς για τους οποίους συλλέχθηκαν ή υποβλήθηκαν κατ' άλλο τρόπο σε επεξεργασία,

β) το υποκείμενο των δεδομένων ανακαλεί τη συγκατάθεση επί της οποίας βασίζεται η επεξεργασία σύμφωνα με το άρθρο 6 παράγραφος 1 στοιχείο α) ή το άρθρο 9 παράγραφος 2 στοιχείο α) και δεν υπάρχει άλλη νομική βάση για την επεξεργασία,

γ) το υποκείμενο των δεδομένων αντιτίθεται στην επεξεργασία σύμφωνα με το άρθρο 21 παράγραφος 1 και δεν υπάρχουν επιτακτικοί και νόμιμοι λόγοι για την επεξεργασία ή το υποκείμενο των δεδομένων αντιτίθεται στην επεξεργασία σύμφωνα με το άρθρο 21 παράγραφος 2,

δ) τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα υποβλήθηκαν σε επεξεργασία παράνομα,

ε) τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα πρέπει να διαγραφούν, ώστε να τηρηθεί νομική υποχρέωση βάσει του ενωσιακού δικαίου ή του δικαίου κράτους μέλους, στην οποία υπόκειται ο υπεύθυνος επεξεργασίας,

στ) τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα έχουν συλλεχθεί σε σχέση με την προσφορά υπηρεσιών της κοινωνίας των πληροφοριών που αναφέρονται στο άρθρο 8 παράγραφος 1».

Αξιοσημείωτος είναι ιδίως ο τέταρτος λόγος διαγραφής, η παράνομη επεξεργασία. Η έννοια της παράνομης επεξεργασίας ερμηνεύεται κατ' αρχάς υπό το πρίσμα του άρθρου 6 του ΓΚΠΔ που αφορά στη νομιμότητα της επεξεργασίας, αλλά και άλλων αρχών που θεσπίζονται στο ΓΚΠΔ, όπως αυτών του άρθρου 5². Σε κάθε περίπτωση, η έννοια ερμηνεύεται διασταλτικά³.

---

* Δικαστικός λειτουργός στο Συμβούλιο της Επικρατείας, Dr. jur. (LMU München) / Δ.Ν. (ΑΠΘ)

¹ Αναλυτικά για το δικαίωμα διαγραφής στο Γενικό Κανονισμό για την Προστασία Δεδομένων βλ. Β. ΝΑΙΝΤΟ, Το δικαίωμα στη λήθη ως έκφραση της ελεύθερης ανάπτυξης της προσωπικότητας, Έντυπη Έκδοση, 2025, σ. 203 επ.

² ΕΣΠΑ, Κατευθυντήριες γραμμές 5/2019 σχετικά με «τα κριτήρια που διέπουν το δικαίωμα στη λήθη, σύμφωνα με τον ΓΚΠΔ, στις περιπτώσεις μηχανών αναζήτησης» (τμήμα 1), Έκδοση 2.0, 7 Ιουλίου 2020, σ. 11, στην ιστοσελίδα: https://edpb.europa.eu/our-work-tools/our-documents/guidelines/guidelines-52019-criteria-right-be-forgotten-search-engines_el (τελευταία πρόσβαση 20.10.2025). Βλ., επίσης, ΔΕΕ C-60/22, *Bundesrepublik Deutschland*, 04.05.2023, ECLI:EU:C:2023:373, σκ. 52 επ.

³ ΕΣΠΑ, ό.π., σ. 11.

Παράνομη είναι και η επεξεργασία ανακριβών ή ελλιπών δεδομένων⁴, συμπεριλαμβανομένων των fake news⁵.

Αν και ο ΓΚΠΔ δεν ορίζει μία σαφή μέθοδο διαγραφής⁶, υπάρχουν στην πράξη διάφορες μέθοδοι διαγραφής⁷, οι οποίες όμως θα πρέπει να επιτυγχάνουν κατά τρόπο επαληθεύσιμο και άμεσο τη διαγραφή⁸. Μια ειδική μορφή διαγραφής είναι το λεγόμενο «delisting»⁹. Με τον όρο αυτό νοείται η αφαίρεση από τον κατάλογο αποτελεσμάτων μιας μηχανής αναζήτησης που προκύπτει μετά την αναζήτηση π.χ. του ονόματος του θιγόμενου προσώπου¹⁰. Η απομάκρυνση, όμως, αυτή δεν πρέπει αναγκαστικά να γίνεται αντιληπτή ως ανεξίτητη διαγραφή των επίμαχων συνδέσμων (links) από τον κατάλογο (index) και την κρυφή μνήμη της μηχανής αναζήτησης¹¹, αλλά μπορεί να έχει και τη μορφή της περαιτέρω εμφάνισης των συνδέσμων αυτών κατόπιν αναζήτησης άλλων λημμάτων, δηλαδή χωρίς το όνομα του προσώπου¹².

Το δικαίωμα διαγραφής δεν είναι απεριόριστο¹³. Κατά την παρ. 3 του άρθρου 17, οι παρ. 1 και 2 δεν βρίσκουν εφαρμογή στον βαθμό που η επεξεργασία είναι απαραίτητη,

«α) για την άσκηση του δικαιώματος ελευθερίας της έκφρασης και του δικαιώματος στην ενημέρωση,

β) για την τήρηση νομικής υποχρέωσης που επιβάλλει την επεξεργασία βάσει του δικαίου της Ένωσης ή του δικαίου κράτους μέλους στο οποίο υπάγεται ο υπεύθυνος επεξεργασίας ή για την εκπλήρωση καθήκοντος που εκτελείται προς το δημόσιο συμφέρον ή κατά την άσκηση δημόσιας εξουσίας που έχει ανατεθεί στον υπεύθυνο της επεξεργασίας,

γ) για λόγους δημόσιου συμφέροντος στον τομέα της δημόσιας υγείας σύμφωνα με το άρθρο 9 παράγραφος 2 στοιχεία η) και θ), καθώς και το άρθρο 9 παράγραφος 3,

δ) για σκοπούς αρχειοθέτησης προς το δημόσιο συμφέρον, για σκοπούς επιστημονικής ή ιστορικής έρευνας ή για στατιστικούς σκοπούς σύμφωνα με το άρθρο 89 παράγραφος 1, εφόσον το δικαίωμα που αναφέρεται στην παράγραφο 1 είναι πιθανόν να καταστήσει αδύνατη ή να εμποδίσει σε μεγάλο βαθμό την επίτευξη σκοπών της εν λόγω επεξεργασίας, ή

ε) για τη θεμελίωση, άσκηση ή υποστήριξη νομικών αξιώσεων».

Η σημαντικότερη εξαίρεση από την υποχρέωση διαγραφής είναι αυτή του στ. α) της παρ. 3 του άρθρου 17 του ΓΚΠΔ (τήρηση της πληροφορίας απαραίτητη για την άσκηση της ελευθερίας

---

⁴. N. NOLTE / C. WERKMEISTER, σε: P. Gola / D. Heckmann (Hrsg.), DS-GVO/BDSG Kommentar³, 2022, Art. 17 DS-GVO, αρ. περ. 25.

⁵. Πρβλ. J. M. BALKIN, Davis Law Review, vol. 51, no. 3, 2018, σ. 1149 (1172 επ.) κατά τον οποίο το δικαίωμα στη λήθη και τα fake news μπορεί να φαίνονται άσχετα μεταξύ τους, στην πραγματικότητα, όμως, αφορούν το ίδιο θέμα, δηλαδή τη θεμελιώδη αλλαγή στον τρόπο με τον οποίο ρυθμίζεται η ελευθερία του λόγου στην ψηφιακή εποχή: από τη μία οι ρυθμίσεις των κυβερνήσεων δεν στοχεύουν πλέον στους ομιλητές και σε εκείνους που δημοσιεύουν περιεχόμενο αλλά στην ίδια την ψηφιακή υποδομή όπως πλατφόρμες κοινωνικών μέσων και μηχανές αναζήτησης, και από την άλλη ιδιωτικές διαδικτυακές πλατφόρμες ασκούν ιδιωτική διακυβέρνηση του λόγου. Για τα fake news και την παραπληροφόρηση βλ., μεταξύ άλλων, Φ. ΣΠΥΡΟΠΟΥΛΟ, Παραπληροφόρηση και fake news στο διαδίκτυο. Ποινική και εγκληματολογική προσέγγιση – Αποτελέσματα έρευνας για τη χάραξη αντεγκληματικής πολιτικής και σχετικού κανονιστικού πλαισίου, 2022, σ. 1 επ., Π. ΜΑΝΤΖΟΥΦΑ / Δ. ΒΟΥΚΕΛΑΤΟ, ΔΙΤΕ 2024, σ. 14 (20-21).

⁶. Digital Guide IONOS, Das Recht auf Vergessenwerden, 13.06.2023, στην ιστοσελίδα: <https://www.ionos.de/digitalguide/websites/online-recht/recht-auf-vergessen/> (τελευταία πρόσβαση 20.10.2025).

⁷. Βλ. αναλυτικά Β. NAINTO, ό.π., σ. 229-230.

⁸. Digital Guide IONOS, ό.π.

⁹. T. HERBST, σε: J. Kühling / B. Buchner (Hrsg.), DS-GVO- BDSG³, 2020, Art. 17 DS-GVO, αρ. περ. 42a.

¹⁰. T. HERBST, ό.π., αρ. περ. 42a.

¹¹. ΕΣΠΑ, ό.π., σ. 5, T. HERBST, ό.π., αρ. περ. 42a.

¹². T. HERBST, ό.π., αρ. περ. 42a.

¹³. Πρβλ. Α. ΜΗΤΡΟΥ, Το «δικαίωμα στη λήθη» στον Γενικό Κανονισμό Προστασίας Δεδομένων: μία απόπειρα οριοθέτησης, σε: Κέντρο Διεθνούς και Ευρωπαϊκού Οικονομικού Δικαίου, Προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα. Εξελίξεις ενόψει της θέσης σε εφαρμογή του νέου Γενικού Κανονισμού ΕΕ 2016/679, 2018, σ. 35 (42).

της έκφρασης και του δικαιώματος στην ενημέρωση)¹⁴. Η ρύθμιση όμως αυτή, ερμηνευόμενη σε συνδυασμό με το άρθρο 85 του ΓΚΠΔ, δεν μπορεί να γίνει αντιληπτή ως μία γενική πριμοδότηση της ελευθερίας της γνώμης και της πληροφόρησης, αλλά αντιθέτως ως επιταγή μιας *in concreto* στάθμισης των συμφερόντων του θιγόμενου για διαγραφή των προσωπικών του δεδομένων με το συμφέρον του υπευθύνου επεξεργασίας για τη συνέχιση της επεξεργασίας τους¹⁵.

Όσον αφορά το εδαφικό πεδίο εφαρμογής του άρθρου 17, πρέπει να επισημανθεί ότι, κατά το άρθρο 3 του ΓΚΠΔ, ο Κανονισμός, και άρα και το άρθρο 17, εφαρμόζεται κατ' αρχάς στην επεξεργασία προσωπικών δεδομένων στο πλαίσιο των δραστηριοτήτων μιας εγκατάστασης ενός υπευθύνου επεξεργασίας ή εκτελούντος την επεξεργασία στην Ένωση, και μάλιστα ανεξάρτητα από το κατά πόσο η επεξεργασία πραγματοποιείται εντός της Ένωσης (κριτήριο του τόπου εγκατάστασης του υπευθύνου επεξεργασίας¹⁶).

Ωστόσο, ο Κανονισμός βρίσκει εφαρμογή και στην επεξεργασία προσωπικών δεδομένων υποκειμένων των δεδομένων που βρίσκονται στην Ένωση από υπεύθυνο επεξεργασίας ή εκτελούντα την επεξεργασία που δεν βρίσκεται εγκατεστημένος στην Ένωση, υπό την προϋπόθεση ότι οι δραστηριότητες επεξεργασίας σχετίζονται με: «α) την προσφορά αγαθών ή υπηρεσιών στα εν λόγω υποκείμενα των δεδομένων στην Ένωση [...], ή β) την παρακολούθηση της συμπεριφοράς τους, στον βαθμό που η συμπεριφορά αυτή λαμβάνει χώρα εντός της Ένωσης». Έτσι, το πεδίο εφαρμογής του άρθρου 17 διευρύνεται κατά τρόπο ώστε να συμπεριλαμβάνει μηχανές αναζήτησης και πλατφόρμες ψηφιακών κοινωνικών δικτύων¹⁷.

Σύμφωνα με τη νομολογία του ΔΕΕ¹⁸, ο φορέας εκμετάλλευσης μηχανής αναζήτησης οφείλει να προβεί στη ζητηθείσα διαγραφή συνδέσμων όχι μόνον ως προς την εκδοχή της μηχανής αναζήτησης που αντιστοιχεί στο κράτος μέλος κατοικίας του φορέα του δικαιώματος διαγραφής συνδέσμων, αλλά ως προς τις εκδοχές της που αντιστοιχούν στο σύνολο των κρατών μελών, με σκοπό, μεταξύ άλλων, να διασφαλιστεί συνεκτική και υψηλού επιπέδου προστασία σε ολόκληρη την Ένωση¹⁹. Ο φορέας εκμετάλλευσης οφείλει, εφόσον είναι αναγκαίο, να λαμβάνει επαρκώς αποτελεσματικά μέτρα «τα οποία να εμποδίζουν ή τουλάχιστον να αποθαρρύνουν έντονα την πρόσβαση των χρηστών του διαδικτύου εντός των κρατών μελών στους επίμαχους συνδέσμους κατόπιν αναζήτησης με βάση το ονοματεπώνυμο του υποκειμένου των δεδομένων»²⁰. Εναπόκειται δε στο εθνικό δικαστήριο να ελέγξει αν τα ληφθέντα μέτρα πληρούν την προϋπόθεση αυτή²¹.

Πάντως, κατά το Δικαστήριο, το δίκαιο της Ένωσης δεν επιβάλλει μεν, στο παρόν στάδιο εξελίξεως, στον φορέα εκμετάλλευσης μηχανής αναζήτησης τη διαγραφή των συνδέσμων ως προς όλες τις εκδοχές της μηχανής αναζήτησης, ούτε όμως και την απαγορεύει²². Έτσι, οι εποπτικές ή δικαστικές αρχές των κρατών μελών διατηρούν την αρμοδιότητα να προβαίνουν, σύμφωνα με τα εθνικά πρότυπα προστασίας των θεμελιωδών δικαιωμάτων, σε στάθμιση ανάμεσα στο δικαίωμα του υποκειμένου των δεδομένων, στον σεβασμό της ιδιωτικής του ζωής και στην προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που το αφορούν και στο δικαίωμα στην ελευθερία πληροφόρησης και, κατόπιν της στάθμισης, να υποχρεώνουν, εφόσον κρίνεται

¹⁴. Βλ. αναλυτικά Β. NAINTO, ό.π., σ. 232 επ., 260.

¹⁵. N. NOLTE / C. WERKMEISTER, ό.π., αρ. περ. 45.

¹⁶. Φ. ΠΑΝΑΓΟΠΟΥΛΟΥ, σε: Σ. Βλαχόπουλο / Ξ. Κοντιάδη / Γ. Τασόπουλο (επιμ.), Σύνταγμα. Ερμηνεία κατ' άρθρο, Άρθρο 9Α, Ιανουάριος 2023, αρ. περ. 24.

¹⁷. Εύστοχα, Λ. ΜΗΤΡΟΥ, ό.π., σ. 35 (45).

¹⁸. ΔΕΕ C-507/17, *Google (Εδαφικό πεδίο της διαγραφής συνδέσμων)*, 24.09.2019, ECLI:EU:C:2019:772.

¹⁹. Σκ. 66 της απόφασης.

²⁰. Σκ. 70 της απόφασης.

²¹. Σκ. 71 της απόφασης.

²². Σκ. 72 της απόφασης. Βλ. τις κριτικές σκέψεις του J. M. BALKIN για το ενδεχόμενο ενός παγκόσμιου delinking, σε: J. M. Balkin, ό.π., σ. 1149 (1204 επ.).

αναγκαίο, τον φορέα εκμετάλλευσης της μηχανής αναζήτησης να διαγράψει τους συνδέσμους όσον αφορά το σύνολο των εκδοχών της μηχανής αυτής αναζήτησης²³.

Κλασικό πεδίο εφαρμογής του άρθρου 17 του ΓΚΠΔ αποτελούν οι διαχειριστές μηχανών αναζήτησης, οι διαχειριστές ιστοσελίδων και οι διαχειριστές κοινωνικών δικτύων²⁴. Οι διαχειριστές μηχανών αναζήτησης μπορούν να επικαλεστούν την επιχειρηματική τους ελευθερία (άρθρο 16 του ΧΘΔΕΕ), το δικαίωμα ιδιοκτησίας (άρθρο 17 του Χάρτη), καθώς και την ελευθερία των μέσων μαζικής ενημέρωσης (άρθρο 11 παρ. 2 του Χάρτη)²⁵. Οι δε διαχειριστές ιστοσελίδων και κοινωνικών δικτύων μπορούν να επικαλεστούν την ελευθερία της γνώμης (άρθρο 11 παρ. 1 του Χάρτη) και την ελευθερία των μέσων μαζικής ενημέρωσης²⁶.

Προκειμένου να ζητήσει κανείς τη διαγραφή και την απομάκρυνση των δεδομένων του, πρέπει πρώτα να έχει γνώση ότι υπάρχουν αυτά τα δεδομένα²⁷. Σε αυτό βοηθάει το δικαίωμα πρόσβασης του άρθρου 15 του ΓΚΠΔ²⁸. Το δικαίωμα αυτό δίνει τη δυνατότητα να ζητήσει κανείς πληροφορίες σχετικά με τα αποθηκευμένα και επεξεργασμένα δεδομένα του από εταιρείες οι οποίες τα επεξεργάζονται²⁹.

Σε σχέση με τον τύπο του αιτήματος διαγραφής, πρέπει να σημειωθεί ότι δεν υπάρχει ένα προκαθορισμένο έντυπο³⁰. Σε κάθε περίπτωση, προκειμένου να είναι δυνατή η απόδειξη της υποβολής αιτήματος διαγραφής, η διαδικασία θα πρέπει να είναι έγγραφη³¹. Εξάλλου, στην αίτηση θα πρέπει να αποδεικνύονται κατά τρόπο σαφή η ταυτότητα του αιτούντος, η συσχέτισή του με τα δεδομένα καθώς και η σχετική αξίωση³².

Εφιστάται ιδιαίτερη προσοχή στη νομολογία της Αρχής Προστασίας Δεδομένων, η οποία συνιστά τον συνδετικό κρίκο ανάμεσα στη σχετική νομολογία του ΔΕΕ και τα εσωτερικά δεδομένα της Ελλάδας³³. Η Αρχή, σε συμφωνία με την απόφαση *Google Spain*, νομολογεί ότι οι μηχανές αναζήτησης δεν έχουν επικουρική ευθύνη έναντι το αρχικού ιστοτόπου³⁴ και ότι το βάρος απόδειξης της πρόδηλης ανακρίβειας των επίμαχων πληροφοριών το φέρει ο προσφεύγων³⁵, ενώ έχει εφαρμόσει σε υποθέσεις ενώπιόν της τα κριτήρια στάθμισης που διατυπώθηκαν από την Ομάδα Εργασίας του άρθρου 29 για την εξέταση καταγγελιών από τις ευρωπαϊκές αρχές προστασίας δεδομένων³⁶. Στα κριτήρια αυτά συγκαταλέγονται, μεταξύ άλλων, η ακρίβεια των δεδομένων, η συνάφεια των δεδομένων, το αν τα δεδομένα θεωρούνται ευαίσθητα, αν τα δεδομένα είναι επικαιροποιημένα, αν αφορούν δημόσιο πρόσωπο κ.ά.³⁷.

---

²³. Σκ. 72 της απόφασης.

²⁴. Βλ. αναλυτικά Β. NAINTO, ό.π., σ. 241 επ.

²⁵. Βλ. αναλυτικά Β. NAINTO, ό.π., σ. 212-213.

²⁶. Βλ. αναλυτικά Β. NAINTO, ό.π., σ. 210-212.

²⁷. Digital Guide IONOS, ό.π.

²⁸. Digital Guide IONOS, ό.π.

²⁹. Digital Guide IONOS, ό.π.

³⁰. Βλ. αναλυτικά Β. NAINTO, ό.π., σ. 245-246. Πρβλ. Ν. NOLTE / C. WERKMEISTER, ό.π., αρ. περ. 74.

³¹. Digital Guide IONOS, ό.π.

³². Digital Guide IONOS, ό.π.

³³. Βλ. αναλυτικά Β. NAINTO, ό.π., σ. 249 επ., 261.

³⁴. ΑΠΔΠΧ 25/2019, σκ. 2.δ., στην ιστοσελίδα: <https://www.dpa.gr/sites/default/files/2019-09/apofasi252019.pdf> (τελευταία πρόσβαση 20.10.2025).

³⁵. ΑΠΔΠΧ 1/2023, σκ. 9-11, στην ιστοσελίδα: https://www.dpa.gr/sites/default/files/2023-02/1_2023%20anonym.pdf (τελευταία πρόσβαση 20.10.2025).

³⁶. Βλ. αναλυτικά Β. NAINTO, ό.π., σ. 250 επ.

³⁷. Βλ. αναλυτικά Ομάδα Εργασίας του άρθρου 29 για την προστασία των δεδομένων, WP 225 Κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με την εφαρμογή της απόφασης του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης στην υπόθεση C-131/12, *Google Spain και Inc κατά Agencia Española de Protección de Datos (AEPD) και Mario Costeja González*, σ. 17 επ., στην ιστοσελίδα: <https://ec.europa.eu/newsroom/article29/items/667236/en> (τελευταία πρόσβαση 20.10.2025).

Εργαλείο ενίσχυσης του δικαιώματος διαγραφής μπορεί να αποτελέσει η τεχνητή νοημοσύνη³⁸. Ειδικότερα, η τεχνητή νοημοσύνη μπορεί να βοηθήσει πλατφόρμες να επεξεργάζονται κατά τρόπο αποτελεσματικό αιτήματα διαγραφής, αναλύοντας μεγάλες ποσότητες δεδομένων και διευκολύνοντας τον εντοπισμό και την αφαίρεση συγκεκριμένων πληροφοριών³⁹. Επίσης, η τεχνητή νοημοσύνη μπορεί να λάβει υπόψη της παράγοντες όπως το δημόσιο συμφέρον αλλά και τις ατομικές περιστάσεις κατά την αξιολόγηση των αιτημάτων⁴⁰. Επιπλέον, μέσα από την εκμάθηση προηγούμενων κρίσεων, η τεχνητή νοημοσύνη μπορεί να βελτιώσει τη λήψη των αποφάσεων με την πάροδο του χρόνου και να αυξήσει την ακρίβεια και τη δικαιοσύνη σε μελλοντικά αιτήματα διαγραφής⁴¹.

Από την άλλη, η τεχνητή νοημοσύνη μπορεί στην πράξη να αποτελέσει εμπόδιο στην άσκηση του δικαιώματος διαγραφής⁴². Επισημαίνεται ορθά, ότι η έλλειψη διαφάνειας στους αλγόριθμους της τεχνητής νοημοσύνης καθώς και στη λήψη των αποφάσεων υπονομεύει τη λογοδοσία και την εμπιστοσύνη των χρηστών, οι οποίοι έτσι δυσκολεύονται να κατανοήσουν γιατί τα αιτήματά τους έχουν απορριφτεί⁴³. Επιπλέον, η ύπαρξη πολύπλοκων προσωπικών δεδομένων δυσχεραίνει την ακριβή λήψη απόφασης ως προς το αν κάτι πρέπει να διαγραφεί ή να αφαιρεθεί⁴⁴. Ελλοχεύει, με άλλα λόγια, ο κίνδυνος της δημιουργίας μίας κατάστασης κατ' αρχήν ασυμβίβαστης με τις αρχές της διαφάνειας, της ακρίβειας και της λογοδοσίας, όπως οι αρχές αυτές κατοχυρώνονται στο άρθρο 5 του ΓΚΠΔ⁴⁵. Ο κίνδυνος, όμως, αυτός μπορεί να μειωθεί με την πραγματοποίηση ελέγχων στη λειτουργία των συστημάτων τεχνητής νοημοσύνης και την αξιολόγηση των τελευταίων από εσωτερικούς ή εξωτερικούς ελεγκτές σε συνδυασμό με την εκπόνηση σχετικών εκθέσεων που θα διατίθενται στο κοινό με σκοπό την ενίσχυση της διαφάνειας και της εμπιστοσύνης σε αυτά⁴⁶. Εξάλλου, δυνατή είναι και η εκπόνηση μελέτης εκτίμησης αντικτύπου, κατ' άρθρο 35 του ΓΚΠΔ⁴⁷.

Κλείνοντας, το άρθρο 17 του ΓΚΠΔ συνιστά ρύθμιση θεμελιώδους σημασίας για την προστασία της ιδιωτικότητας στο χώρο του διαδικτύου⁴⁸. Θετικό είναι κατ' αρχάς το γεγονός ότι απαριθμεί τις προϋποθέσεις που μπορούν να θεμελιώσουν μία αξίωση διαγραφής⁴⁹. Εξάλλου, η ρύθμιση του άρθρου 17 αποτελεί στην πραγματικότητα έκφραση της αρχής της «ελαχιστοποίησης των δεδομένων», όπως αυτή κατοχυρώνεται στο άρθρο 5 παρ. 1 στ. γ) του ΓΚΠΔ, υπηρετώντας παράλληλα με τον τρόπο αυτό τη δίκαιη και διαφανή επεξεργασία⁵⁰.

---

³⁸. Αναλυτικά για τη σχέση του δικαιώματος στη λήθη με την τεχνητή νοημοσύνη βλ. B. NAINTO, *ό.π.*, σ. 262 επ.

³⁹. GIP Digital Watch, Right to be forgotten, στην ιστοσελίδα: <https://dig.watch/topics/right-to-be-forgotten#ai-and-rbf> (τελευταία πρόσβαση 20.10.2025).

⁴⁰. GIP Digital Watch, *ό.π.*

⁴¹. GIP Digital Watch, *ό.π.*

⁴². B. NAINTOΣ, *ό.π.*, σ. 275.

⁴³. GIP Digital Watch, *ό.π.* Πρβλ. A. ΚΟΥΡΟΥΤΑΚΗ, ΔΙΤΕ 2024, σ. 117 (123-124).

⁴⁴. GIP Digital Watch, *ό.π.*

⁴⁵. Πρβλ. Φ. ΠΑΝΑΓΟΠΟΥΛΟΥ-ΚΟΥΤΝΑΤΖΗ, Τεχνητή νοημοσύνη: Ο δρόμος προς έναν ψηφιακό συνταγματισμό. Μια ηθικο-συνταγματική θεώρηση, 2023, σ. 198, L. MITROU, Data Protection, Artificial Intelligence and Cognitive Services: Is the General Data Protection Regulation (GDPR) “Artificial Intelligence Proof”?, σ. 60-61, στην ιστοσελίδα: <https://ssrn.com/abstract=3386914> (τελευταία πρόσβαση 20.10.2025).

⁴⁶. Φ. ΠΑΝΑΓΟΠΟΥΛΟΥ-ΚΟΥΤΝΑΤΖΗ, Τεχνητή νοημοσύνη, *ό.π.*, σ. 198, COM(2019) 168 final, σ. 8.

⁴⁷. L. MITROU, *ό.π.*, σ. 61, Φ. ΠΑΝΑΓΟΠΟΥΛΟΥ-ΚΟΥΤΝΑΤΖΗ, Τεχνητή νοημοσύνη, *ό.π.*, σ. 198-199.

⁴⁸. Έτσι I. ΠΓΛΕΖΑΚΗΣ, Το δικαίωμα στην ψηφιακή λήθη και οι περιορισμοί του, 2014, σ. 214.

⁴⁹. C. BECKER, Das Recht auf Vergessenwerden, 2019, σ. 144.

⁵⁰. B. PAAL, σε: B. Paal / D. Pauly, DS-GVO BDSG³, 2021, Art. 17 DS-GVO, αρ. περ. 7.